

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia XCIIII. Et ueniunt Hierosolymam, & ingressus Iesus in templum
cœpit eijcere eos qui uendebant & emebant in templo, & mensas
numularioru[m] & cathedras uendentium columbas subuertit: nec ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

stra ergo vocationis memores, fidei professionem fructibus testemur. Ita fiet, ut in hac vita
maiores faciendo eternam vitam assequamur in Christo Iesu Domino nostro cui debetur
honor gloria & potestas in aeternum. Amen.

H O M I L I A XCIII.

Et veniunt Hierosolymam, & ingressus Iesus in templum cepit e-
cere eos qui vendebant & emebant in templo, & mensas numulariorum
& cathedras vendentium columbas subvertit: nec sinebat ut quisquam
deportaret eas per templum. Et docebat, dicens eis: Nonne scriptum est,
quod domus mea domus orationis uocabitur omnibus gentibus, uos
autem fecistis eam speluncam latronum. Et audierunt scribae principesque
sacerdotum, & querebant quomodo eum perderent. Timebant enim
eum, quia tota turba percellabatur super doctrina ipsius. Et cum uespere
iam esset, egressus est Iesus e ciuitate.

Argumentum
& usus presen-
tis loci.

Quoniam Dei filius ideo in mundum uenit, ut diaboli opera destrueret, & Deum regnum
homines instauraret: totus in hoc est, ut suos in uera Dei cognitione instruat, & a uitiis
que obstant quo minus ille in nobis regnare possit. Inter ea, precipua sunt falsa doctrina & supersti-
tio, que ut in externis cultibus scelerum expiationem querere docent, ita a Deo uero mensuris
ducunt, qui in spiritu & ueritate coli uult. Quapropter Iudeorum scribas & sacerdotes, & scri-
bas & corruptores, passim oppugnat, & populum a cultibus superstitiosis sedulo reuocat, & in
lucis spem in sola Dei gratia & meritis sue merito nobis repositam esse docet. Nec hoc uerbum
facit, ut ueritatem manus admonet, quando apud presbiteros & oblatos docendo nihil proficit.
Semel enim & iterum templo eiecit, quacumque a sacerdotibus contra uerbum Dei in uita fuerunt,
& hoc ipsum nunc tertio facit, quando plane incurabiles esse uidet. Describunt ista Euangelista ad-
modum diligenter, & a nobis non minori diligentia considerari debent, quia suo exemplo Christus
docet, que optima sit reformanda ecclesie & religionis ratio, de qua hodie passim contenditur. Que
ut melius nobis pateat, primo uidendum est, que fuerit apud Iudeos templa & religionis corruptio.
Deinde quid Christus fecerit, & quid hodie fieri conueniat. Postremo ut eius factum sacerdos, &
scribae acceperint.

Templi & re-
ligionis corru-
ptio apud Iu-
deos.

Apud Iudeos tabernaculi & templi usus precipuus fuit, ut ad hoc unum ceu publicum uita-
gentis parochiam collectus populus, in fidei & religionis unanimi consensu retineretur, nec ad
uarias & diuersas superstitiones desisteret. Et in templo quidem doctrina uerbi Dei proponitur.
Huic coniungebantur sacrificia omnis generis, que maxima ex parte Christum Iesum, uerum
lum Dei agnum, figurabant. Fiebant nempe illic preces publica in aduersis, quas Deus se exasila-
rum promiserat: nimirum propter Christum, quem totius legis cultusq; legalis finem esse scrip-
ta docet. Corruerat haec omnia sacerdotum auaritia, qui populi superstitione abusi, sacrificiorum pro-
pectatis & eorum remissionem, non in promisso Saluatore, sed in externis huius ceremoniarum
strabant: quem errorem iam olim prophetarum temporibus cepisse, ex illorum sermonibus adu-
patet. Magis tamen postea auctus est, quando sub Romanis praesidibus sacerdotum uenditio factum,
& annua Pontificum uices excogitatae fuerunt. Qui enim illud magno pretio redimebant, uen-
quoq; questus occasionem auidè aucupabantur. Introducte ergo sunt hominum iraditiones, quae
omnium finis erat, ut posthabitis uerae pietatis officijs, uictimas & oblationes quotide fierent, &
Christus non uno loco illis exprobrat. Deinde quia Iudaei ex diuersis regionibus ad templum
ueniebant, & qui peregrini erant, uictimas Hierosolymis emere consueuerant, ut hinc quoque
pars ad sacerdotes rediret, in ipso templi atrio pecudes & quacumq; alia ad sacrificandum necessaria
erant, uenum exponebantur: neue monet diuersitas questum impediret, numularij uenduntur
runt, qui omnis generis monetam cum lucro commutarent. Denique ut in celeberrimo a quo tem-
plum, ita hic omnia ad questum erant instituta. At si haec cum templis Papistarum conferas, &
am-
gunt
ham
sub
tur,
in q
Eu.
I
guis
pud
ma
ner
tur,
illis
negl
bino
Reg
tus
ses,

Ioan. 1.
Apocal. 13.
Rom. 10.
Hebr. 9. 10. etc.

Matth. 15. 23.
Marc. 7.

omnino rerum faciem videbis. Olim certe templorum usus erat, ut illic collecti fideles Dei verbum audirent, sacramentis à Deo institutis communicarent, & preces ad Deum facerent. At postquam artificium avaritia factum est, ut pauci omne ius & imperium sibi in ecclesia vendicarent, multo maior corruptio inuenta est, quam olim apud Iudeos fuerit. Hi enim saltem ad vnius Dei cultum omnia referebant. At hic Diuorum cultus institutus est, quibus imagines & ara posita sunt, & omnis generis oblationes excogitatae, instituta praeterea peregrinationes, sacra pro defunctis, nundatio nes Missarum, sacerdotiorum, indulgentiarum, quas tanta cum impudentia exercebant, ut ne à rapinis quidem & sanguinis pretio abhorruerint, à quo olim Iudeorum sacerdotes abhorruisse in Iude proditoris historia legimus. Clamant illi, per nos templa prophanari et in stabula equorum conuer- tentur, illa apud ipsos emporiorum loco esse, in quibus & usurae sacrilegae exercentur, & vna cum Christi & sanctorum imaginibus equi simul & asini, imò & porci et mures cum gliribus, adeoq; ipsi etiam diaboli depicti sculpuntur. Pocerant haec multis demòstrari, nisi ita omnibus nota essent, ut ne- mo nisi impudentissimus illa negare possit.

Ceterum videamus, quid Christus fecerit, ubi tantam in templo sacrarum prophanationem in- uenit. Duo de hoc dicitur. Primum eicit quocumq; praeter Dei verbum ad quaelcumq; instituta erant. Expellit enim vendentes & ementes, quos initio quoq; praedicationis suae flagello ex sumibus factis, iustarum canum, eiecit, Euerit item mensas numulariorum, quod absq; iactura pecuniae effusis fieri non poterat. Ad haec sedes eorum confringit, qui columbas vendebant: deniq; nulli vel rei vel persona pariter, templumq; ab omni usu prophano ita repurgat, ut ne vras quidem aliquod per illud deportari patiar. Elo igitur magno rem eigi, quem discipuli quoq; in simili facto prius agnouerunt (ut Io- annes scribit) simulq; diuinae suae potentiae specimen exhibet, qua omnes ipsos cohibuit, ut haec fieri pa- terentur, nec se ipsi violenter opponerent. Deinde docet populum, & docendo facti sui rationem red- dit, namq; scripturae locis confirmat. Annon (inquit) scriptum est, quod domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus, vos autem fecistis eam speluncam latronum. Cuius dicti partes sunt due, quarum altera verum templi usum tradit, altera ab usum arguit, quem ipsi inuenerant. Prio- re ex Isai sumit, qui haec verba de gentium vocatione vaticinatur, quae omnes ad ecclesiam ven- turae, & illic Deum verum inuocaturae sint. Pro sui seculi autem more loquens templi meminit, quod cum ecclesia typus fuerit, rectè eidem nunc Christus oraculum hoc accommodat. Alteram ex Ierem. 7. mia petit, qui eos accusans, qui templo & externo cultu ad peccandi licentiam & impunitatem abu- tebantur, illos templum in speluncam latronum conuerisse ait. Ut enim latrones suis lustris sese ce- gunt, ita illi sua flagitia sacrificijs & templi frequentatione occultari, vel etiam expiari posse puta- bant. Fiebat hoc ipsum Christi tempore, eiq; magis peccabatur, quod ipsi sacerdotes latronum instar sub religionis praetextu Deo gloriam suam suffurabatur, ad haec rudis plebecula pecunijs insidiaban- tur, & miserorum animas simul falsa doctrina iugulabant, cum eos à promisso saluatore abduceret, in quo vno vita salusq; haberetur. Nec dubium est, quin haec omnia pluribus exposuerit Christus, cum Euangelista ipsum docuisse scribat.

Porro ex his discamus, quae optima sit reformanda ecclesiae ratio. Est haec causa considerati di- gnissima, imò etiam necessaria. Reformatione enim opus esse, aduersarij quoq; testantur, qui nondum pudorem omnem absterferunt. Disputatur autem, quibus autoribus illa fieri debeat, vnde eius for- ma vel regula petenda, & quomodo instituenda sit, & alij quidem summi Pontifices vel Concilij ge- neralis auctoritatem expectandam esse clamant, alij humanis rationibus rem transigi posse arbitran- tur, multi vero non pauca relinquunt, quae nullis scripturis defendi posse sciunt. At omnibus istis facile occurreret, si Christi exemplum inspiciamus.

Primo enim cum omnia apud Iudeos corruptissima essent, & ipsi quoq; Pontifices officium suum negligenter, nequaquam illos expectat Christus, nec Concilium omnium cum Levitarum cum Rab- binorum conuocari petit: sed ipse opus hoc longe pulcherrimum aggreditur. Facit autè hoc tanquam Rex, quem se esse suo in urbem ingressu ostenderit, ut supra dictum est. Ad singulos ergo magistra- tus pertinet, ut in suo populo abusus tolli, religionem verò rectè constitui curent. Fecit hoc olim Mo- ses, quando in vituli autè cultu tota ecclesia vna cum suo Pontifice Arone peccauerat. Securus

Temploꝝ prophanatio apud Papiſtas.

Matthæi 27.

Christus cor- ruptelam omnè templo eiecerit Ioan. 2.

Iſaie 56. Ierem. 7.

Ioan. 10.

Magistratus est, reformatio- nem instituere.

Exod. 32.

Iud. 6.
2. Re. 15. 18. 22.
2. Par. 14. 29.
30. 34. 35.
Ezal. 7. 2. 8a.

est huius exemplum Gedeon, ita iubente Domino: & hoc ipsum postea sanctissimus regis, Asem. 2.
zechiam & Ioham fecisse legimus: nec aliam esse noui testamenti rationem super abunde est
monstratum. Quia enim magistratum est afflictos afferere & publicam sui populi salutem
ligionis causam minime possunt negligere, quando sine hac nec publica salus consistere, nec afflictos
conscientia pacari possunt. Vidit hoc Constantinus Imperator qui & Nicenam Synodum instituit,
& illam non modo sua presentia ornavit, verum etiam sua auctoritate gubernavit, & episcopos
sentiosos coercuit, ne priuata sua negotia publica saluti praeferret. Cuius exemplum imitatus postea
Theodosius 11. qui Ephesinam Synodum conuocauit, pena graui constituta episcopos, qui compe
re nollent. Et Martianus Imperator Chalcedonensi Synodo interfuit, suaq; auctoritate obstitit
seditionis tumultibus facultas dicendi sententias impediretur. Et recitantur eius verba disticta
Nos ad confirmandam fidem, non ad ostendendam potentiam, exemplo Constantii Imperatoris
Synodo interesse volumus, ut inuenta veritate dissidia tollantur. Magistratibus vero simul sua
adesse debent ecclesiarum ministri, ut quod isti faciunt, ipsi diuini verbi auctoritate tueantur. Sic
Dauidi Gadum & Nachanum, Ase Asariam filium Obed, Ezechia Isaiam, Iosia Heliam & al
lios ex sacerdotibus & prophetis affuisse legimus.

2. Reformatio
nis regula ex
Dei uerbo pe
tenda.

Vnde verò reformationis regula peti debeat, similiter suo exemplo Christus docet. Est enim
suis auctoritas hinc sufficere possit, scripturas tamen allegat, quibus & abusus templi arguit, & ve
rum eiusdem usum tradit. Ergo ex Dei uerbo, quod scripturis continetur, reformationis regula de
bent. Quia enim tota haec causa Dei est, qui humanis intentionibus & traditionibus coli nequit, nec
quoq; solum audiant oportet, quicumq; cum laude reformare uolunt. Adhuc quia ecclesia Dei domus
est, eius solius fuerit in illa leges dare, neq; probari debet quoruncunq; temeritas, qui tantum
in illa auctoritatem vendicant, ut ex suo arbitrio res omnes constitui uelint. Quare uocati sunt
qui Conciliorum canones adducunt, aut humanis rationibus rem tantam componere conantur. Quia
ad enim his locus datur, nunquam satis fiet dubijs conscientijs, & singuli ex suo errore quaedam
fragmenta proferent. Sola Dei auctoritas conscientijs hominum satisfacere, & errorum conuer
tus uiam praestruere potest.

Modus refor
mationis.

Quoad verò reformationis modum, Christus ut Dei patris uerbum allegat, ita simul omnia illa
& euerit, quae huic aduersabantur, & templum non nisi sanctis & legitimis uisibus ita conseruatum
esse uult, ut nefas putet vel uasculum aliquod per illud deferre. Duo igitur in reformationibus ha
bitanda sunt. Primo tollantur oportet, quaecunq; contra Dei uerbum irreuerent, & quorum cultus
legitimo Dei cultu usus est, ea imprimis, quae ad quaestum & superstitionem faciunt. Et quia haec
ita occurrunt, quae nos remorantur, ingenti zelo opus est, qualem in lege requirit Deus, qualem
ro quidem parcere iubet: & qualis in Ezechia eluxit, qui ne serpenti quidem antro parcendum ex
tauit, cum illi adoleret populus, & superstitioso eo abuteretur, cuius illo tempore non aliquis
gione usus esse poterat. Minime ergo audiendi sunt, qui uel uerustatis, uel artificij regimine,
aras, cereos, lampades, vestes, laruasq; Paphicas, & alia eius generis relinqui uolunt, quibus &
firmorum conscientiae leduntur, & aduersarij in spe superstitionis aliquando instauranda confirmant.

Deut. 7.
a, Reg. 18.

Secundo reducantur quae Deus olim instituit, Verbi nimirum doctrina, legitimum sacramentorum
preces item publicae & priuatae, morum disciplina & quaecunq; Apostolos ecclesijs tradidisse con
caueatur deniq; ne eiectis superstitionibus templa, & quae ad templa & externum Dei cultu per
tinent, uisibus prophanis cedant, aut absq; religione tractentur, quae de re Paulus ad Corinthios dicit
tat contra eos, qui in templis conuiuia priuata instituebant, quibus Cene Dominica usus prophanus
batur. Et hic quidem opum ecclesiae ratio cum primis habenda est. Si enim uas aliquod prophanum
aliunde templo inferri, aut saltem per hoc deferri Christus noluit: num illum eor probare patet, qui
qui templi opes offerunt, & quae ipsi consecrata sunt, in usus prophanos conuertunt? Poterant haec
fusus per singulas partes explicari, sed summa rerum capita annotasse sufficit, ex quibus singulis
scere possunt, quid in suis templis eici, quid uis restitui debeat.

1. Cor. 11. 14.

Restat uicima huius loci pars, ut Christi factum nonnulli acceperint. Audierunt haec (lego
scribere & sa. Marcus) scribere & principes sacerdotum, & quarebant quomodo eum perderent. Causa: remota
cerdotes Chri. enim eum, ne scilicet omnem ipsorum quaestum & dignitatem euerteret, maxime cum populum
insidiatur.

Scribe & sa.
cerdotes Chri.
insidiatur.

eius doctrina pendere viderent. *Est hoc proprium impijs, quod terrenis & temporarijs commodis* metuntur, quando regnum caeleste oritur. Ita Herodes terretur & regno suo metuit, quando promissum illum Iudeorum regem natum esse audit. Et hodie praeposterus hic metus Monarchas & principes exagitat: quasi verò terrena milium curet, & ea suis possessoribus eripiat, qui ut caelestis regni thesuros nobis conferret, in mundum hunc venit. Admonet locus hic, quid expectent qui Dei cultum restitutum & ecclesias reformatas volunt. Insidias nimirum potentissimorum hominum, & omnis generis pericula. *Ut enim veritatis lucem mundus odit, ita suis vel commodis vel voluptatibus* quicquam derogari minimè patitur. Exempla in scripturis passim extant, & similia quotidie experimur, qui istud saxum volunt. Minimè tamen ipsos terretur oportet, ut ideo officium negligant. Nam etsi Christo isti insidiantur, nihil tamen possunt donec hora ipsius veniat. Ita omnibus suae vitae & mortis hora iam constituta, imò omnes capitis pili numerati sunt: & qui istorum rabiem modò compescere potuit, ubiq; & semper hostibus suis frenum injicere, suosq; tueri potest. Imò qui reformatio nibus obstant, tandem malè pereunt, cuius rei in Iudeis exemplum evidens habetur. Instaurant enim lapidibus obruunt. Apostolos & ecclesiam omnem persequuntur. Veniunt ergo tandem Romani, qui vna cum templo superstitionum officina, urbem gentemq; omnem excindunt. *Est hoc ipsum* multis expectandum hodie. Elicet enim Christus verbi sui flagello impias sacrorum nundinationes, cultus prophanos, idololatriam & doctrinas hominum, imò demoniorum (ut Pauli verbo utar) pestiferas. At pro illis pugnant praecipui, qui sanctos Christi servos iuuare debebant, & quae bene electa sunt, infelicibus plane auspicijs instaurant. Aliunde ergo adducet reformatores Dominus, qui ipsas quoq; superstitionum officinas, monachorū lustra, vna cum horum sectatoribus radicibus extirpent. Praeludia quaedam huius mali iam annis aliquot in regnis per Turcas occupatis vidimus, grauiora haud dubie visuri, nisi Christo cedere, & obedire libear. Illi debetur benedictio, honor, gloria & potestas in aeternum. Amen.

Math. 2.

1041.

1. Tim. 4.

Et mane praeteruente uiderunt ficum exaruisse radicibus: & Petrus recordatus dicit ei: Rabbi, ecce ficus illa quam execratus es, exaruit. Et respondens Iesus dicit eis: Habete fidem Dei. Amen enim dico uobis, quòd quicumq; dixerit monti huic, Tollitor & proijcitor in mare, & nò disceperit in corde suo, sed crediderit, quòd fiet quae dicit: erit ei quicquid dixerit. Propterea dico uobis, quaecumque orantes petitis, credite quòd accipietis, & erunt uobis. Et cum steteritis orantes, remittite si quid habetis aduersus aliquem; ut & pater ille uester, qui in caelis est, remittat uobis offensas uestras.

Quemadmodum Dominus noster Iesus Christus regio suo in urbem ingressu diuinè potentiae & maiestatis specimen praebuit: ita simul multa dixit fecitq; quae Iudeos, & cum his omnes uisus specij admoneat, docentq; quid eos facere conueniat, qui imminente sibi Dei iram subterfugerent, & regni caelestis hereditatem obtinere cupiunt. Inter haec non postremum est miraculum in ficu edium, cui sterilitatem perpetuam esse imprecatus, eò quòd esuriens nullum in ea fructum inuenisset. Ita verò docere uoluit, Iudeorum gentem esse ficum illam, quam Deus pater singulari cura et studio plantauit ut uerae pietatis fructus proferrent: se quidem fructus illos iam saepius quaeuisse, inuenisse autem nullos, & proinde dignos esse, qui perpetua sterilitate multentur, & incurabiles facti aeternum pereant. At quia haec minus obseruauerunt discipuli, modò miraculi istius usum ipse plenius exponit, simulq; docet, quid ipsis omnibus faciendum sit, ne similem maledictionem incurant.

Argumentum
et usus praesentis loci.

Occasionem tractationi huic Petrus praebuit, qui ficum ita subito exaruisse uidens, qui hoc factum se miratur, & illam Christo offendit, nimirum ut ex hoc rei totius causam discat. Vbi non temere Petrum aliquis mirabitur, qui cum maiora multa signa per Christum facta uidisset, ad praesens hoc

Discipuli ficum
arefacte miraculum non intelligunt.